

MEDDELANDEN

Collegium Patristicum Lundense

Kollegiet har under 2019 anordnat en patristisk dag, som ägde rum den 4 april och hade temat "Kvinnor i den tidiga kyrkan". Dessutom arrangerades den 5 oktober ett symposium för att högtidlighålla CPL:s 40-årsjubileum, detta med temat "The Art of Listening" (för mer information om dessa tillfällen, se vidare under "Konferenser och seminarier"). I samband med den patristiska dagen hölls kollegiets årsmöte, och vid detta valdes följande personer till styrelseledamöter: Samuel Rubenson (omval), Katarina Pålsson (omval), Andreas Westergren (omval), Britt Dahlman (omval), Annamaria Laviola-Svensäter (omval), Thomas Arentzen (omval), Simon Pedersen Schmidt (ny) och Rebecka Hedén Judt (ny). Benjamin Ekman meddelades ha lämnat styrelsen. Styrelsen har under året haft tre protokollförda möten (6 februari, 8 maj och 24 september) och därutöver har redaktionsutskottet och symposieutskottet var för sig handlagt sina respektive ärenden.

Katarina Pålsson

Forum for Patristik

Forum for Patristik holder vanen tro to møder hvert år – i januar i København og i august i Aarhus. Til seminaret i København 28. januar 2019 var der følgende foredrag:

Lektor, ph.d. Florian Wöller (KU): "Religious Street Processions through Antioch in Libanius and Chrysostom"

Ph.d.-studerende Katarina Pålsson (Lund): "Hur Origenes blev heretiker. Hieronymus bruk av polemik mot Origenes under och efter den första origenistiska kontroversen"

Ph.d.-studerende Peter Søes (KU): "Tertullians antropologi(er)?"

Seminaret i Aarhus blev afholdt 26. august 2019, hvor der var bidrag fra lokale kræfter:

Lektor, ph.d. René Falkenberg: "Læste man Thomasevangeliet i de ægyptiske klostre?"

Ph.d.-studerende Lasse Løvlund Toft: "Den Persiske Debattør og hans kolleger – om diffusion af martyrberetninger"

Lektor, dr.theol. Nils Arne Pedersen: "I hvilken sammenhæng blev Pelagius' teologi til?"

Uffe Holmsgaard Eriksen

Societas Patristica Fennica (SPF) & Åbo Akademi

Patristiska sällskapet i Finland ordnade ett symposium med temat "Till Guds likhet" den 5 maj 2019 i Vetenskapernas hus i Helsingfors. Symposiet samlade ca 90 deltagare. Under året utgav sällskapet en ny översättning till finska: emeritusbiskop, docent Juha Pihkala har översatt Didymos den Blindes bok *Om den Helige Ande*. Sällskapets hemsidor kommer att uppdateras snart: <http://www.suomenpatristinenseura.fi/>.

Anni Maria Laato

FOWIS – Formative Wisdom, Lunds universitet

Det av Svenska Vetenskapsrådet finansierade projektet FOWIS – *Formative Wisdom The Reception of Monastic Sayings in European Culture: Scholarly Collaboration on a Digital Platform* som startade i januari 2016 upphörde vid årsskiftet 2019/2020. Men som så ofta är fallet, fortsätter arbetet. Det viktigaste resultatet är den forskningsplattform med bakomliggande databas som initierades under det tidigare forskningsprogrammet MOPAI – *Early Monasticism and Classical Paideia* och som både utvidgats och utvecklats under de senaste fyra åren. Ett intensivt arbete pågår för närvarande med att förbättra funktionaliteten och inte minst metoderna för att lägga till material och genom olika utsökningar exportera valda delar. Under de fyra åren projektet löpt har en stor mängd grekiska, latinska, slaviska och arabiska handskrifter analyserats och ett antal transkriptioner förts in. Därtill har ett antal olika digitala metoder för analys av likheter och skillnader prövats i samarbete med professor Michael Dunn i Uppsala, något som lett fram till att flera av medlemmarna i FOWIS från och med 2020 deltar i ett forskningsprojekt

i Uppsala där olika digitala metoder prövas mot en rad olika källmaterial. Utöver arbetet med databas och digital plattform har forskargruppen arbetat med en rad vetenskapliga artiklar, bland annat i en unik komparativ studie av olika grekiska, latinska och slaviska texttraditioner.

Samuel Rubenson

Center for Studiet af Antikken og Kristendommen (CSAC), Aarhus Universitet

Centret for Studiet af Antikken og Kristendommen (CSAC) havde også i 2019 et program spækket med arrangementer:

13. februar, post doc Anna Usacheva ved Helsinki Collegium for Advanced Studies, "Nemesius of Emesa in the Educational Urban Context of Edessa/Nisibis and Antioch"

27. marts, ph.d.-studerende Christian Djurslev (AU), "Reconsidering Patristic and Classical Literatures: The Case of Semiramis of Babylon"

5.-7. april, workshop i samarbejde med ITN-projektet "Human Dignity and Freedom". Temaet var "Origen's Political Theology and Its Reception".

24.-26. april, seminar i Göttingen.

8. maj, ph.d. Jonathan Cahana, Hebrew University of Jerusalem, "Christian Wittig vs. Rabbinic Irigaray? Boyarin's Parting of the (Gender) Ways Reconsidered"

9. maj, workshop med temaet "Gender and the Study of Early Christianity"

12.-14. juni, workshop med temaet "Cultural Identity and Transmission in and through Early Christian Literature" i samarbejde med Andrew Faulkner, Aarhus Institute of Advanced Studies

27. august, Assistant Professor Sean Hannan, MacEwan University, "Love as a Violent Force in Augustine and Arendt"

12. september, professor Peter Gemeinhardt, Göttingen, "Catechetical Practices in Early Christianity"

23. oktober, Charles Marshall Stang, Harvard University, "An Experiment with Fire: Origen's Influence on the Early Monks of Egypt"

4. december, juleafslutning i samarbejde med forskningsprogrammet *Classical Antiquity and Its Heritage*. John Bintliff, Edinburgh/Leiden,

talte om "Place, Work, Folk. Between Globalism and Localism in the Archeology of Regions".

Uffe Holmsgaard Eriksen

Den Kristne Orient, Aarhus Universitet

Forskningsenheden Den Kristne Orient ved Aarhus Universitet udmærker sig ved at fokusere på kristendom uden for det vestlige og byzantinske rige i det første årtusind og har en stærk filologisk interesse i sprog som koptisk, armensk, ge'ez, syrisk og arabisk.

29. april, lektor Jan Dochhorn, Durham University, "Nye perspektiver på Paulus' lære om Adam, synd og død"

8. maj, lektor Alessandro Gori, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet, "Islam and Christianity in Ethiopia: The Heritage of the Past, the Challenge of the Future"

5. september, Associate Professor David G. K. Taylor, Oriental Institute, University of Oxford, "The Reception and After-Life of the Teaching of Addai"

6. december, lektor Nils Arne Pedersen (AU), "Athanasios' 39. påskebrev: præsentation af oversættelsen til dansk"

Uffe Holmsgaard Eriksen

Johannesakademien

Johannesakademien är en ekumenisk studie- och samtalsmiljö med fokus på den monastiska traditionen i den tidiga kyrkan. Verksamheten är förlagd till Nya Slottet i Bjärka-Säby, Linköping och Lund.

En viktig del av verksamheten utgörs av de översättningsseminarier som anordnas i samarbete med studieförbundet Bilda och Linköpings domkyrkoförsamling en lördag varje månad under terminstid. Vid dessa seminarier översätts den grekiska systematiska samlingen av Ökenfädernas tänkespråk successivt till svenska. Översättningen publiceras med grekisk parallelltext under titeln *Paradiset* i skriftserien *Silentium Apophthegmata* (se <http://www.silentiumskrifter.se>). Hittills har tio kapitel publicerats (vol. I-IX samt XV).

Seminarier i Linköping har under året avslutat arbetet med två kortare kapitel, 16 och 17. Under våren 2020 påbörjas arbetet med kapitel 18.

Den grekiska texten ges ut av Britt Dahlman utifrån dels en Athos-handskrift, Protaton 86, och dels en Paris-handskrift, Parisinus graecus 2474. Översättningen görs gemensamt av seminariets deltagare med utgångspunkt från ett förberedande utkast. Såväl nybörjare som vana översättare är välkomna. Seminarierna leds av Britt Dahlman, FD i grekiska, och Per Rönnegård, TD i Nya testamentets exegetik.

Johannesakademien anordnar även andra seminarier, konferenser och kurser. Den 25–27 januari 2019 hölls ett välbesökt symposium om Fjodor Dostojevskij, "Skuld, dårskap, godhet", på Bjärka-Säby, Nya Slottet. Medverkande var Rowan Williams, Per-Arne Bodin, Jayne Svenungsson, Elena Namli, Jan Erixon och Samuel Rubenson.

Under 2019 har sju översättningsseminarier hållits i Linköping. Den 25 maj höll Britt Dahlman ett föredrag på temat "APDB och Monastica – två databaser för Ökenfädernas tänkespråk".

Den 22–24 november anordnades en helg om och med ökenfädernas tänkespråk, "Öknens vishet", på Bjärka-Säby, Nya Slottet. Med helgen ville Johannesakademien förutom att sprida kunskap om den tidiga monastiska traditionen även ge alla möjlighet att pröva på arbetet med att ge öknens vishet en nutida svensk gestalt. Stor tid ägnades alltså åt översättningsseminarier, men det hölls även följande föredrag: Per Rönnegård: "Bibel, bön och meditation i tänkespråken", Britt Dahlman: "Johannes Cassianus och förmedlingen av tänkespråken till väst" och Samuel Rubenson: "Öknens vishet i den medeltida mystiken" samt "Från öknens fruktbara trädgårdar".

Några av föredragen från Dostojevskij-symposiet samt andra föredrag finns att lyssna på online: <http://johannesakademien.ekumeniskakommuniteten.se/forelasningar/>. Under våren 2020 kommer översättningsseminarier att hållas i Mathiassalen i Linköpings domkyrka kl. 10.30–17.00 följande lördagar: 8 februari, 7 mars och 4 april. Den som vill få del av förberedelsematerial kan skriva till Per Rönnegård på adressen johannesakademien.per@gmail.com

För aktuellt program och ytterligare information, se Johannesakademins hemsida: www.johannesakademien.ekumeniskakommuniteten.se

Britt Dahlman

Masterprogrammet Religious Roots of Europe i Lund

Bara genom att se på de tre senaste masteruppsatserna från studenter i RRE kan man få en uppfattning om vilka vägar man kan vandra med en sådan utbildning. Louise Aarsø skrev en uppsats om genus i de populära tidigkristna berättelserna om Tekla ("Gender, Identity and Holiness: Reinterpreting the *Acts of Paul and Thecla* from a One-sex Model Perspective"). Rebecka Hedén Judt tog frågan om "Partings of the Ways" ett steg längre genom att undersöka judisk-kristna relationer utanför romarriket ("Beyond Borderlines – Rethinking Jewish-Christian Scholastic Relations in the Sasanian Empire"). Och Meralem Mehanovic ställde en av de gamla, stora frågorna, den om dualism, till ett medeltida material ("The Dualism of the Bosnian Church in the 15th century"). Bara genom de här tre studenternas uppsatser har vi rört oss över ett enormt stort kulturområde och dryga tusen år, men utan att lämna frågor som har brisans även i nutiden.

Ett annat sådant exempel på kopplingen mellan historia och nutid var den öppna föreläsningen som arkeologiprofessorn i Lund, Mats Roslund, höll under studenternas kompaktseminarium i Lund. Med referens till hur historien brukas och missbrukas diskuterade han huruvida toleransbegreppet är lämpligt när man ser på det religionsutbyte som skedde i Andalusien och Sicilien under medeltiden. Titeln på föreläsningen ger en indikation på hans egen tolkning: "Reconsidering Convivencia in Spain and Sicily – from Tolerance to Power Struggles". Under samma vecka besökte studenterna också synagogan i Malmö.

Av de nya studenterna i programmet, den elffte kullen, kommer det, vid sidan av "vanliga" teologistudenter, också in studenter med erfarenhet från juridik, politik och annat samhällsengagemang. Mångfalden bidrar till intressanta samtal. Det senaste året var det dock färre utomeuropeiska studenter. Kanske är det ett tecken på att villkoren för dessa studenter har blivit sämre i flera av de nordiska länderna i RRE-samarbetet. I Sverige måste dessa studenter sedan flera år tillbaka betala dyra studieavgifter, och den student som får ett stipendium måste ändå finna ytterligare inkomster för att säkra vardagen. Så trots mycket tal om "internationalisering" gynnas denna inte alltid av de nationella och lokala regelverken.

Andreas Westergren

Konferenser och seminarier

Lunds universitet, 4 april 2019

Den patristiska dagen: Kvinnor i den tidiga kyrkan

Årets patristiska dag handlade om kvinnor i den tidiga kyrkan. Dagen arrangerades vid Centrum för teologi och religionsvetenskap, Lunds universitet, och inleddes med kollegiets årsmöte. Under eftermiddagen hölls fyra föredrag. Sigrid Schottenius Cullheds föredrag "Den kristna sierskan från Rom" handlade om den tidigkristna författaren Faltonia Betitia Proba och hennes diktning. I föredraget "Women in the Literature of the Early Church" diskuterade Ulla Tervahauta de könsideal som förmedlas i 100-talstexten *Hermas Herden*, och i Lovisa Brännsteds föredrag "Tidigkristna kvinnor inför rätta" fick vi lära oss om hur tidigkristna kvinnor i Roms övre samhällsskikt anklagades för ateism. Slutligen gav Annamaria Laviola-Svensäter en inblick i Augustinus framställningar av kvinnans roll som jungfru, hustru och änka i ett föredrag med titeln "Augustinus alla kvinnor". Dagen avslutades med en patristisk buffé.

Katarina Pålsson

University of Oxford, 19–24 augusti, 2019

XVIII. International Conference on Patristic Studies, Oxford

Den återkommande internationella patristiska konferensen i Oxford ägde rum 19–24 augusti med många skarpa föredrag och spännande möten. Bland årets plenary lectures fanns i år även ett nordiskt bidrag. Anders Christian Jacobsen, Aarhus universitet, talade över ämnet "Body and Freedom in Origen".

I samband med konferensen ordnades traditionsenligt även ett separat möte för de nordiska deltagarna. Vid mötet, som leddes av Anders Christian Jacobsen, beslutades att nästa Nordiska Patristikermöte ska äga rum i Aarhus 2021. En organisationskommitté med representanter från de olika nordiska länderna utsågs. Det beslutades också att mötet skall hållas på engelska, som vid senaste mötet i Norge.

Henrik Rydell Johnsen

Lunds universitet, 5 oktober 2019

The Art of Listening: A Symposium to mark the 40th Anniversary of Collegium Patristicum Lundense

För att högtidlighålla Collegium Patristicum Lundenses 40-årsjubileum anordnades ett symposium på temat "Konsten att lyssna". Titeln är hämtad från en bok av professor Carol Harrison (Oxford), som bjödits in som huvudtalare för detta tillfälle. Efter en inledande lunch gav Carol Harrison sitt föredrag "The Art of Listening in the Early Church". Därefter följde ytterligare två föredrag på temat, det ena från ett exegetiskt perspektiv och det andra från ett systematisk-teologiskt perspektiv. Samuel Byrskog (Lund) talade om "The Bible and the Art of Listening", och Jayne Svenungsson (Lund) gav ett föredrag om "The Art of Listening to History". Senare gavs en inblick i Collegium Patristicum Lundenses historia, med preses Samuel Rubensons föredrag "Creating a Choir: Collegium Patristicum Lundense in Retrospect" (återges även i detta nummer av PNA). Därefter följde en paneldiskussion på ämnet "Listening to the Voices of the Early Church Today". Medverkande var Hugo Lundhaug (Oslo), Outi Lehtipuu (Helsingfors), Anni Maria Laato (Åbo Akademi), John Wayne Kaufman (MF vitenskapelig høyskole) och Uffe Holmsgaard Eriksen (Professionshøjskolen UCN). På kvällen firades jubileet med en festmåltid.

Katarina Pålsson